

**NSO1004:
Hvordan være
tillitsvalgt**

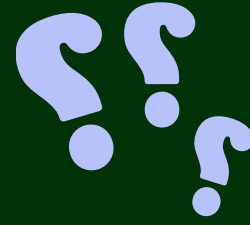

I denne ressursen vil vi gi deg verktøy slik at du skal være godt rustet i din rolle som studenttillitsvalgt.

Innholdsfortegnelse

Hva er en tillitsvalgt?.....	side 3
Hva er studentpolitikk?.....	side 4
Hva er forskjellen mellom interessepolitikk og partipolitikk?.....	side 4
Hva er representasjonsarbeid?.....	side 5
• Eksempler på representasjonsarbeid.....	side 5
Hva er lobbyisme og påvirkningsarbeid.....	side 6
• Eksempler på lobbyisme	
Hva er rolleforståelse som tillitsvalgt?.....	side 7
Hvordan representere dine studenter?.....	side 8
• Eksempel på synlighet.....	side 9
• Eksempel på å stå som talsperson i krevende situasjoner.....	side 9
• Eksempel på samarbeid med andre tillitsvalgte.....	side 10
Hva kjennetegner gode og konstruktive møter?.....	side 11
Du har fått gjennomslag, hva nå?.....	side 13
Hvilke aktører påvirker studentene?.....	side 14
• Utdanningsinstitusjonene	
• Studentombudet	
• Samskipnadene	
• Kommune og fylkeskommune	
Hvilke rettigheter har du som studenttillitsvalgt?.....	side 18

Hva er en tillitsvalgt?

Som tillitsvalgt har du muligheten til å være stemmen til medstudentene dine og kjempe for en bedre studiehverdag! Å være tillitsvalgt handler om å være en tydelig representant for studentenes interesser og bekymringer. Gjennom å lytte til studentenes behov og å dele deres perspektiver i møter med ledelsen, blir du en viktig pådriver for endringer som gagnar hele studentmassen du representerer.

Tillitsvalgte er studentenes bindeledd til ledelsen og andre beslutningstakere, og derfor er det essensielt at du kjenner til hvordan institusjonen fungerer. Når du forstår beslutningsprosesser og vet hvordan du kan påvirke dem, åpner det seg et rom for å få til ekte, meningsfulle forbedringer – endringer som kan gi varig verdi for dagens og fremtidens studenter. Derfor er det viktig som tillitsvalgt å sette seg inn i det systemet du skal endre og påvirke.

Hva er studentpolitikk?

Studentpolitikk er fokusert på studentenes interesser, behov og livssituasjon, uavhengig av politisk ideologi eller tilknytning til et parti. Det handler om å fremme, beskytte og forbedre forholdene for studenter, både på institusjonene og i samfunnet generelt.

Hva er forskjellen mellom interessepolitikk og partipolitikk?

Interessepolitikk betyr at du representerer en spesifikk gruppe, sektor eller interesse. Dette er politikk som er knyttet til et spesielt mål eller sak. Fagforeninger, studentorganisasjoner eller for eksempel miljøgrupper er interesseorganisasjon er som driver med interessepolitikk.

Partipolitikk er politikk som føres gjennom politiske partier. Partipolitikk er ofte ideologisk forankret. Partier har en spesifikk ideologi (sosialdemokrati, konservatisme, liberalisme, osv.) og arbeider for å implementere denne ideologien på ulike samfunnsområder.

Hva er representasjonsarbeid?

Representasjonsarbeid handler om å representere en gruppe eller et fellesskap. Det handler om å være en stemme for dem du representerer – i vårt tilfelle studentene – og sørge for at deres interesser blir hørt, anerkjent og tatt på alvor. Som studentpolitiker er det viktig at du både forstår og kommuniserer deres behov, samtidig som du finner praktiske måter å påvirke beslutningstakere, enten det er universitetsledelsen, lokale politikere eller nasjonale myndigheter.

Eksempler på representasjonsarbeid kan være:

Kommunikasjon - kommuniser med studenter for å finne ut hva de ønsker og trenger

Lobbying - for å få politiske beslutningstakere til å lytte til studentenes synspunkter

Deltagelse i møter - med universitetsledelsen, lokale politikere eller nasjonale beslutningstakere for å fremme studentenes saker

Hva er lobbyisme og påvirkningsarbeid

Lobbyisme er en form for påvirkningsarbeid der du som representant for en interessegruppe prøver å overbevise politikere, byråkrater eller andre beslutningstakere om hvorfor de bør handle på en bestemt måte. Dette er en viktig del av representasjonsarbeidet, spesielt når du jobber for studentenes interesser.

Å drive **påvirkningsarbeid** som studentpolitiker betyr at du aktivt jobber for å få gjennomslag for de saker som er viktige for studentene du representerer. Det handler om å bruke ulike strategier, verktøy og nettverk for å påvirke beslutningstakere på institusjon-, kommunalt- og nasjonalt nivå. Formålet er at deres beslutninger skal reflektere studentenes interesser og behov.

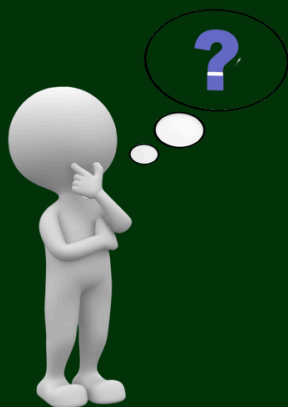
Eksempler på lobbyisme

- Møte beslutningstagere: Arrangere møter med ansatte på institusjonen og andre beslutningstagere for å fremme studentenes saker
- Skape oppmerksomhet rundt saker: Dette kan gjøres gjennom demonstrasjoner, mediarbeid, sosiale mediarbeid etc.
- Bygge allianser: Slå deg sammen med andre organisasjoner som arbeider med de samme sakene som deg slik at dere kan få mer gjennomslag

Rolleforståelse som tillitsvalgt

Rolleforståelse handler om å ha innsikt i hva rollen som tillitsvalgt innebærer og om å vite hvordan du best kan bruke den til å fremme studentenes interesser. Videre betyr det også å forstå grensene for din rolle, slik at du kan avgjøre når det er best å samarbeide med andre – enten det er studenter, ansatte eller ledelsen.

En sterk rolleforståelse hjelper deg med å navigere de forskjellige rollene du spiller. Noen ganger er du studentenes forkjemper, andre ganger er du en konstruktiv samarbeidspartner for ansatte og ledelse. Denne balansen gir deg styrke og tillit som talsperson, og den gjør at du kan bygge en bro mellom studentene og institusjonen, slik at dere sammen kan oppnå mål som løfter studentenes stemme.

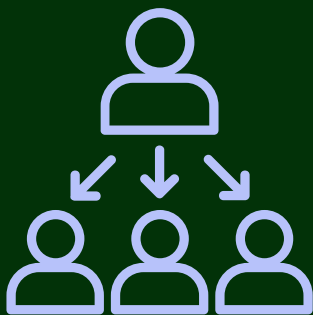

Hvordan representere dine studenter?

Å representere studentene handler om å gjøre deres stemme hørt, bygge tillit og aktivt inkludere dem i prosesser som angår deres studiehverdag. For å være en god representant må du være synlig, tilgjengelig og lyttende. Det innebærer både å være tilstede der studentene er, samt å aktivt søke ut deres meninger.

Når du som tillitsvalgt representerer studentene på institusjonen, kan du komme i konflikt mellom hva studentene ønsker og hva du selv tenker er best. Som en tillitsvalgt for studentene skal du alltid følge de interessene som studentene ønsker for å oppnå det ønskede resultatet på institusjonen.

Videre har vi noen eksempler på hvordan du kan representere studentene ved institusjonen din. Husk at du må gjøre dette arbeidet til ditt eget, og ting som fungerer på enkelte institusjoner fungerer nødvendigvis ikke på din institusjon.

Eksempel på synlighet og tilgjengelighet

En god måte å få studentenes innspill på, er å arrangere tider hvor studenter kan komme innom for å prate med deg om spørsmål de har eller utfordringer de opplever. En måte dette kan gjøres på for å nå bredere, er å stå på stand hvor mange studenter går forbi. Du kan også bruke sosiale medier for å nå ut til flere – for eksempel gjennom Instagram, der du kan poste spørreundersøkelser, eller enkle spørsmål i stories for å få innspill til spesifikke saker. Dette gjør det lett for studenter å dele sine meninger og engasjere seg.

Eksempel på å stå som talsperson i krevende situasjoner

Noen ganger krever representasjon også at du tør å ta opp mer utfordrende temaer. For eksempel hvis det kommer fram at flere studenter har opplevd urettferdig behandling eller dårlig kommunikasjon fra en foreleser, kan du hjelpe ved å samle konkrete eksempler og gå i dialog med instituttet for å finne en løsning. Som tillitsvalgt har du muligheten til å stå fram og representere studentenes opplevelser på en saklig måte, og gjennom det bidra til at endringer skjer i systemet uten at enkeltstudenter føler seg utsatt.

Eksempel på samarbeid med andre tillitsvalgte

Du kan også styrke representasjonen ved å samarbeide med andre tillitsvalgte, både på tvers av studieprogram og fakulteter. Har du, for eksempel, fått tilbakemeldinger om at studenter sliter med tilbakemeldingstiden på eksamensbesvarelser, kan du sammen med andre tillitsvalgte løfte saken til fakultetsledelsen eller institusjonen sentralt. Dette viser hvordan tillitsvalgte kan stå sterkere sammen og dermed oppnå større gjennomslag.

Når du representerer studentene på disse måtene, viser du både dem og universitetet at du er en engasjert, handlekraftig og pålitelig tillitsvalgt. Dette bygger ikke bare tillit, men skaper også en bedre studiehverdag for alle!

Hva kjennetegner gode og konstruktive møter?

En stor del av det arbeidet man bedriver som tillitsvalgt vil foregå i ulike møter. Disse møtene kan enten være interne i studentdemokratiet, med andre aktører tilknyttet institusjonen, eller med eksterne aktører med innvirkning inn mot studiehverdagen

For at et møte skal ha størst mulig effekt er det viktig at man er godt forberedt til et møte. Det første steget er å sette seg inn i agendaen. Hvis du har spørsmål til agendaen er det lurt å stille disse på forhånd til arrangøren. Møt alltid opp i god tid og reflekter over hvilket budskap du som tillitsvalgt ønsker å fremme.

I selve møtet er det ikke uvanlig at du er en av få studenter, om ikke den eneste. Da er det viktig at du som tillitsvalgt ikke er redd for å ta plass. Det er kun du som vet hva som er viktig for studentene og har mandat til å snakke på vegne av studentene. Din stemme er like viktig som de andres, om ikke viktigere. I tillegg er det alltid fint å introdusere seg for de andre deltagerne i møtet før møtet begynner.

Mange av aktørene vi møter som tillitsvalgte er hyggelige, imøtekommende og beviste på de ulike rollene. Dessverre møter vi fra tid til annen samarbeidspartnere som ikke oppfører seg like respektfullt i møtene. Disse kan f.eks. bruke hersketeknikker. Hersketeknikker er når en møtedeltager bruker ukonstruktive metoder for å få seg selv til å virke bedre ved å tråkke på andre møtedeltagere. Eksempler på hersketeknikker kan være at du som tillitsvalgt ikke får ordet, blir avbrutt, himling med øynene etc. Generelt blir hersketeknikker sett ned på og blir ofte slått ned på av møteledelsen. Likevel er det lurt at du som tillitsvalgt har noen verktøy hvis du skulle møte hersketeknikker:

1. Konfronter vedkommende som bruker hersketeknikker
2. Si ifra til møteledelsen, de er også deres ansvar at alle møtedeltagere er respektfulle ovenfor hverandre
3. Aldri møt en hersketeknikk med en hersketeknikk. Hev deg over det, ikke synk ned på deres nivå
4. Si ifra til noen du stoler på som kan konfrontere på dine vegne

Du har fått et gjennomslag, hva nå?

Du har fått et gjennomslag, **gratulerer!** Men, hva nå? En viktig del av å få gjennomslag som tillitsvalgt er å feire.

For det første er dette viktig for å bygge moral og anerkjenne det gode arbeidet laget har gjort. Feiring av gjennomslag kan skape motivasjon for nye gjennomslag.

De fleste gjennomslagene man oppnår som tillitsvalgt har på en eller annen måte vært oppnådd i samarbeid med en aktør. Det er viktig å også feire samarbeidsaktører som har bidratt til gjennomslaget. Husk å både feire eksterne og interne samarbeidspartnere. Ved å feire eksterne samarbeidspartnere styrker dere relasjonen til dem, viser takknemlighet og bygger broer for fremtidige gjennomslag. Som tillitsvalgt kan man vise anerkjennelse ved å gi dem oppmerksomhet i media, sosiale medier, personlig etc. Finn en måte å feire på som er passende for saken og samarbeidspartneren.

Hvilke aktører påvirker studentene?

Det finnes mange aktører der ute som vil det beste for studentene, og som vi kan påvirke og kreve ting fra. Det er nettopp slikt vi kan fremme en endring, og vi må være tydelige på hva vi ønsker, og hvem som kan hjelpe oss med det. Mange aktører ønsker å lytte til studentene og hjelpe, og derfor er det spesielt viktig å komme med problemer som de kan hjelpe oss med å løse. Noen ting kan løses på fakultets- eller institusjonsnivå, mens andre kan kreve at vi kobler på nasjonale organer. I denne delen skal vi gå gjennom hvilke aktører man kan påvirke, og hvordan man gjør det på best mulig måte.

Utdanningsinstitusjoner

Utdanningsinstitusjonene skal ifølge UH-loven tilrettelegge for tillitsvalgte, slik at dere kan gjøre jobben deres på best mulig måte. Det er helt lov å være uenig med institusjonen, og du må huske på at det er greit å kritisere utdanningsinstitusjonen hvis du mener at studentenes interesser ikke blir ivaretatt. Å ha god kommunikasjon er det viktigste. Utdanningsinstitusjonene tjener på å ha fornøyde studenter, og er vanligvis interessert i et godt samarbeid. Det er institusjonen som har ansvaret for utdanningskvaliteten og oftest er tettest på studenten sin studiesituasjon.

Studentombudet

Studentombudet er en uavhengig og nøytral person som har som oppgave å gi råd og veiledning til studenter ved utdanningsinstitusjonen sin. Studentombudet er ansatt av institusjonen, men er helt uavhengig av institusjonen og vil ikke ta noen side i en sak. Studentombudet skal passe på at saker blir behandlet på en forsvarlig, rettferdig og korrekt måte, i tillegg til å sikre at studentene sine rettigheter blir ivaretatt. Alle studenter har/skal ha tilgang på et studentombud. Studentombudet kan være en god sparringspartner for deg som tillitsvalgt. Studentombudene har taushetsplikt og det er helt gratis og uforpliktende å ta kontakt med studentombudet.

Samskipnadene

Alle institusjoner har en samskipnad knyttet til seg. Disse har som oppgave å ivareta studentenes velferdsbehov, som studentboliger, studentbarnehager og helsetilbud.

Det vil være ulikt hvordan du som tillitsvalgt forholder deg til samskipnaden basert på om den er knyttet til et velferdsting eller ikke.

Velferdstinget sin jobb er blant annet å påvirke samskipnaden. Hvis din institusjon er tilknyttet et velferdsting, anbefales det å ha god kontakt med dem. Hvis institusjonen din ikke er tilknyttet et velferdsting, kan studenttillitsvalgte påvirke gjennom samskipnadsstyret.

Det er i samskipnadsstyret man tar økonomiske og strategiske beslutninger som påvirker studentenes hverdag. I samskipnadsstyret har studentene lovfestet rett på flertall. Det er en viktig arena for å påvirke, og sørge for at samskipnaden ivaretar studentenes behov.

Kommune og fylkeskommune

Kommuner som har institusjoner og studenter kalles ofte for vertskommuner. Kommunene har ansvar for å ivareta alle innbyggerne sine. I utviklingen av mange av disse tjenestene er det viktig at det blir tatt hensyn til studentene. Eksempler på slike tjenester er helsestasjon, fastlege, planprosesser ved bygging av studentboliger, gang- og sykkelvei, bibliotek. Det er fylkeskommunen som har ansvaret for kollektivtransport og tannhelse.

Som studentdemokrati er det viktig å ha dialog med beslutningstakere. Mange kommuner har opprettet studentråd/kontaktutvalg der ordfører/byrådsleder møter studenttillitsvalgte fra alle institusjonene, velferdstinget og i noen tilfeller, store studentorganisasjoner. Dersom det bare er en studieinstitusjon i kommunen kan det også være aktuelt for deg som tillitsvalgt å ha faste møter med politikere og administrasjon.

Hvilke rettigheter har du som studenttillitsvalgt?

I Norge har studenter og studenttillitsvalgte lovfestede rettigheter. Det øverste regelverket er universitets- og høyskoleloven (UH-loven). I tillegg har alle institusjonene i Norge lokale forskrifter som skal gjelde den enkelte institusjon. De lokale forskriftene kan aldri motsi det nasjonale lovverket. Som tillitsvalgt er det din oppgave å passe på at rettighetene og interessene til studentene blir ivaretatt og at relevante forskrifter blir utviklet til fordel for studentene.

Det er noen kapitler og paragrafer i UH-loven som sier eksplisitt hvilke rettigheter du som student har

§10-11. Studentorgan, er grunnlaget for at lokale studentorgan har en rett til å eksistere.

Paragrafen sier at studentene ved den enkelte utdanningsinstitusjon har rett til å opprette studentorgan ved institusjonen. Dette gjelder på emne-, institutt- og fakultetsnivå. I samme paragraf står det at studentorganene skal høres i alle saker som angår studentene. Dette betyr at institusjonen er lovpålagt å lytte til studentene i saker som angår studentene.

Videre står det at det er institusjonen som er ansvarlig for å lage et rammeverk for at studentorganet kan drive sitt arbeid. Dette er en paragraf som er veldig åpen for tolkning, men til syvende sist sier paragrafen at institusjonen er ansvarlig for at studentene kan drive påvirkning på egen studenthverdag. Dette kan bety at institusjonen skal stille med lokale, økonomiske midler og/eller menneskelige ressurser.

§10-12 Studentenes representasjon i universiteters og høyskoleorganer

Her står det at studentene skal utgjøre minst 20% av medlemmene i alle organer ved institusjoner som har avgjørelsesmyndighet. Denne paragrafen er tydelig på at studentene ikke bare skal bli hørt i saker, men også skal være en del av organer der beslutningene tas.

§10-1 Læringsmiljøet ved universiteter og høyskoler

Denne paragrafen omhandler krav til læringsmiljøet ved universitet og høyskole institusjoner. I denne paragrafen finner vi en formell definisjon av studentenes læringsmiljø og hvilke krav som skal følges av institusjonen. Universiteter og høyskoler skal sørge for at læringsmiljøet på institusjonen er forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til studentenes helse, sikkerhet og velferd.

§10-10 læringsmiljøutvalg

Denne paragrafen sier at alle institusjoner skal ha et læringsmiljøutvalg som skal sikre at kravene til læringsmiljøet som blir omtalt i §10-1 faktisk blir fulgt. Paragrafen sier det også at i læringsmiljøutvalget skal studenter og ansatte ha like mange representanter, og utvalget skal ledes av studenter og ansatte annethvert år.

